

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 95 0 P 056448 20 Rev
Dana, 02.02.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Gorjane Popadić, kao predsjednik vijeća, Violande Šubarić i Biljane Tomić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „P.g.i.b“ d.o.o. Z., koga u revizionom postupku zastupa B.Z., advokat iz Z., protiv tuženih V.N. iz T., i E.d.o.o.G., H.K., koje zastupa M.T., advokat iz T., radi utvrđenja ništavosti ugovora, vrijednost predmeta spora 51.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 056448 19 Gž od 03.01.2020. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 02.02.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 056448 18 P od 28.06.2019. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja za utvrđenje da je ništav ugovor o kupoprodaji dvosobnog stana u T., ulica ... broj 55, lamela 4, sprat 4, broj stana 25, površine 67,43 m², upisan u Knjigu uloženi ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova kod Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove B.-Područna jedinica T., list broj 3122 KO T., broj katastarske parcele 1342, posjedovni list broj 1922, zaključen između “E.” d.o.o G. kao prodavca i V. (S.) N. iz T., kao kupca, koji je ovjeren kod notara M.Ž. iz T. pod brojem ... od 15.10.2018. godine i da se obavežu tuženi da mu solidarno naknade troškove parničnog postupka. Obavezan je tužitelj da tuženima naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.211,65 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 056448 19 Gž od 03.01.2020. godine žalba tužitelja je odbijena i potvrđena prvostepena presuda.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlažu da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za utvrđenje ništavosti ugovora o prodaji stana, bliže opisanog u izreci prvostepene presude.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je pred notarom M.Ž. 15.10.2018. godine, pod brojem ..., zaključen ugovor o kupoprodaji stana između tuženog V.N. (u daljem tekstu: prvotuženi) kao kupca i tuženog "E." d.o.o. G. (u daljem tekstu: drugotuženi) kao prodavca kojim prodavac prodaje kupcu dvosoban stan u T., ulica ... broj 55, lamela 4, sprat 4, broj stana 25, površine 67,43 m², upisan u Knjigu uloženi ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova kod Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove B.-Područna jedinica T., list broj 3122 KO T., broj katastarske parcele 1342, posjedovni list broj 1922; da je ugovorena kupoprodajna cijena stana u iznosu od 94.402,00 KM plaćena od strane kupca V.N. 03.10.2018. godine gotovinski na ruke direktora drugotuženog; da je navedeni stan ranije bio vlasništvo tužitelja i da je dosuđen drugotuženom rješenjem Okružnog privrednog suda u Trebinju broj 62 0 Ps 011009 17 Ip od 25.02.2018. godine u izvršnom postupku koji je vođen po prijedlogu tražioca izvršenja "E." d.o.o. G. (ovdje: drugotuženog) protiv izvršenika „Pgib“ d.o.o. Z. (ovdje: tužitelja) i da je na osnovu tog rješenja drugotuženi dana 09.10.2018. godine upisan kao vlasnik predmetnog stana sa 1/1 dijela u Knjigu uloženi ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova u listu broj 3122 KO T. kod Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove B., Područna jedinica T.; da su računi drugotuženog kod poslovnih banaka blokirani od 03.02.2015. godine; da je putem Okružnog privrednog suda u Trebinju dana 15.11.2018. godine drugotuženi uveden u posjed predmetnog stana i da je nepravosnažnom presudom Okružnog privrednog suda u Trebinju broj 62 0 Ps 011722 18 Ps od 17.12.2018. godine usvojen tužbeni zahtjev tužitelja protiv drugotuženog kojom je obavezan drugotuženi da na ime duga isplati tužitelju iznos od 85.796,02 KM.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da odredba spornog kupoprodajnog ugovora o gotovinskom načinu plaćanja kupoprodajne cijene, iako je bio zabranjen propisima koji uređuju platni promet, ne dovodi do ništavosti ugovora u smislu odredbe člana 103. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85, 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 17/93, 3/96 i 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO) jer je bilo zabranjeno samo u odnosu na drugotuženog, kao prodavca, koji je u vrijeme isplate kupoprodajne cijene imao blokirane račune kod poslovnih banaka, da sporni kupoprodajni ugovor obavezuje ugovorače u smislu odredbe člana 460. ZOO iako je kupac isplatio prodajnu cijenu za predmetni stan 03.10.2018. godine u vrijeme kada prodavac još nije bio upisan u javne evidencije kao njegov vlasnik, kao i da tužitelj nema aktivnu legitimaciju u ovoj parnici u smislu člana 54. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03 do 61/13, u daljem tekstu: ZPP), jer on nije vlasnik predmetnog stana, a nije ni ugovorna strana u navedenom kupoprodajnom ugovoru, pa je slijedom toga odbio tužbeni zahtjev.

Odlučujući o žalbi tužitelja, izjavljenoj protiv prvostepene odluke, drugostepeni sud je prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena presuda je pravilna i na zakonu zasnovana iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 109. ZOO je propisano da se na ništavost ugovora može pozivati svako zainteresovano lice. Proizilazi da u slučaju kada se u parnici postavlja zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora (član 103. ZOO), takvu tužbu može podnijeti ugovarač iz tog ugovora kao i treća zainteresovana lica (član 109. ZOO), s tim što obim ovlašćenja ugovorača i trećeg zainteresovanog lica nije identičan. Zainteresovana lica mogu tražiti utvrđenje ništavosti ugovora, ali su dužna da dokažu pravni interes za podnošenje tužbe.

Stoga su treća lica aktivno legitimisana da postave zahtjev u vezi sa valjanošću ugovora zaključenog između drugih lica, samo pod uslovom da se sadržaj „tuđeg“ građansko pravnog odnosa, na posredan ili neposredan način, pravno reflektuje na njih, pa ukoliko je pravna valjanost takvog odnosa od neposrednog pravnog interesa i za njih, mogla bi im se priznati aktivna legitimacija. Postojanje samo ekonomskog interesa na strani trećih lica nije dovoljno da bi im se priznala aktivna legitimacija u takvoj parnici.

U konkretnom slučaju, tužitelj nije subjekat spornog građansko pravnog odnosa-ugovora broj ... od 15.10.2018. godine koji je zaključen između tuženih, pa je na njemu (kao trećem licu) obaveza da dokaže postojanje pravnog interesa za pobijanje ugovora koji je zaključen između druga dva lica. Pitanje aktivne legitimacije je pitanje materijalnopravnog ovlašćenja tužitelja za traženje sudske zaštite, na koje ovlašćenje sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema činjeničnim navodima tužbe, koja je podnesena prvostepenom sudu 13.11.2018. godine, tužitelj je tužbeni zahtjev za ništavost ugovora temeljio na činjenici da je sporni stan ranije bio njegovo vlasništvo i da je dosuđen drugotuženom rješenjem Okružnog privrednog suda u Trebinju broj 62 0 Ps 011009 17 Ip od 25.02.2018. godine u izvršnom postupku koji je vođen po prijedlogu tražioca izvršenja, drugotuženog u ovoj parnici, protiv izvršenika, tužitelja u ovoj parnici, i da je na osnovu tog rješenja drugotuženi dana 09.10.2018. godine upisan kao vlasnik predmetnog stana sa 1/1 dijela u Knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova u listu broj 3122 KO T. kod Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove B., Područna jedinica T.

Iz navedenih činjenica slijedi da u vrijeme zaključenja spornog kupoprodajnog ugovora, kao i u vrijeme kada je drugotuženi temeljem rješenja o dosudi 09.10.2018. godine upisan kao vlasnik predmetnog stana sa 1/1 dijela u Knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova u listu broj 3122 KO T. kod Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove B., Područna jedinica T. u zk.ul. broj: 13.521 k.o. B., tužitelj nije bio njegov vlasnik.

Tokom postupka, što ponavlja i u reviziji, tužbeni zahtjev za ništavost navedenog ugovora tužitelj je zasnivao i na činjenici da je presudom Okružnog privrednog suda u Trebinju broj 62 0 Ps 011722 18 Ps od 17.12.2018. godine, koja je u međuvremenu postala pravosnažna, usvojen tužbeni zahtjev tužitelja protiv drugotuženog kojom je obavezan drugotuženi da na ime duga isplati tužitelju iznos od 85.796,02 KM, uz tvrdnju da od drugotuženog ne može naplatiti to potraživanje jer je drugotuženi spornim ugovorom umanjio svoju imovinu i tako osujetio naplatu njegovog potraživanja.

Kod takvog stanja stvari nesumnjivo kod tužitelja, u momentu zaključenja osporenog ugovora, ne postoji pravni interes za utvrđenje ništavosti ugovora jer se posljedice ugovora moraju direktno ticati njega kao zainteresovanog lica kada podnosi tužbu za utvrđenje, a ne da ima samo ekonomski interes, kao u konkretnom slučaju, što mu nije dovoljno da bi mu se priznala aktivna legitimacija u ovoj parnici. Stoga tužitelj, kao treće zainteresovano lice, ne ispunjavaju uslove iz člana 109. ZOO da vodi parnicu prema postavljenom tužbenom zahtjevu.

U parničnom postupku stvarna legitimacija stranaka predstavlja materijalno-pravni odnos stranaka prema predmetu spora i ona zavisi od materijalnog prava koje se primjenjuje na određeno činjenično stanje. Tužitelj je u određenoj parnici aktivno legitimisan ako je nosilac prava koje je predmet spora, a tuženi je pasivno legitimisan ako na njemu leži obaveza koja

odgovara tome pravu. U slučaju nedostatka bilo aktivne, bilo pasivne legitimacije, o zahtjevu se meritorno odlučuje tako da se on presudom odbija.

U ovom slučaju tužitelj, zbog naprijed navedenog, nije u materijalno pravnom odnosu sa tuženima na temelju spornog ugovora od 15.10.2018. godine, pa kako tokom postupka nije dokazao ni svoj pravni interes za utvrđenje ništavosti tog ugovora, nije aktivno legitimisan u ovoj parnici i u odnosu na tužene samo zbog svog ekonomskog interesa ne može osnovano zahtijevati utvrđenje ništavosti pomenutog ugovora.

Imajući u vidu naprijed navedeno neutemeljeni su revizijski prigovori da je prilikom donošenja osporene odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva materijalno pravo pogrešno primijenjeno.

Kod takvog stanja stvari, nisu osnovani ni ostali revizijski prigovori (način isplate kupoprodajne cijene, imovinske prilike drugotuženog i dr.) jer nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Neosnovani su i revizijski prigovori da je pobijana presuda zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz članova 67., 79., 112. stav 2. i 231., u vezi sa članom 209. ZPP, jer nisu bili od uticaja na pravilnost i zakonitost osporene presude.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248., u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić